

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΠΑΤΣΑΡΟΣ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗ
ΓΙΩΡΓΟΣ ΤΟΥΖΗΣ

Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΦΩΤΙΑ

ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

Ο γιος

Δε θα σβήσει ποτέ

Ξύπνησα με κομμένη την ανάσα, το δωμάτιο πνιγόταν στους καπνούς. Πριν με ταρακουνήσει ο πατέρας μου για να δραπετεύσουμε από το σπίτι, πετάχτηκα μόνος μου από το κρεβάτι στην προσπάθειά μου να αναπνεύσω. Τρόμαξα να τον γνωρίσω. Είχε ένα άσπρο πανί τυλιγμένο γύρω από το στόμα και τη μύτη, αλλά τα μαλλιά, τα φρύδια, αυτά τα μάτια, ακόμα και σφαλιστά, με νέφη να σε κυκλώνουν μέσα στη νύχτα, δεν τα μπερδεύεις. Δεν τράβηξε το πανί από το στόμα, δε μίλησε, μου έκανε νόημα με το χέρι του να φύγουμε γρήγορα.

Άνοιξε την κουρτίνα του μπαλκονιού και τότε κατάλαβα... Το πρόσωπό μου φωτίστηκε, τα είδα όλα στην αυλή να καίγονται, αλλά και πιο μακριά, όπου και να κοιτούσα, παντού φωτιά και καπνός. Ήταν δικά τους πια, το χωράφι μας, οι ελιές, το σπίτι, η πεδιάδα, το βουνό, όλα στις φλόγες.

Δεν μπορούσα να ξεκολλήσω από τη φωτιά στο παράθυρο... Αλλιώς τα άφησα πριν με πάρει ο ύπνος. Γιατί κοιμήθηκα εκείνο το βράδυ; Θα μπορούσα να τα κοιτάω όλη νύχτα. Γιατί κοιμήθηκα; Δεν μπορούσα να κουνηθώ.

Με τράβηξε από το χέρι και με έβγαλε έξω από το δωμάτιο ξυπόλυτο, στους καπνούς του διαδρόμου, μετά στους καπνούς του σαλονιού, μετά στους καπνούς της κουζίνας και, όταν άνοιξε την εξώπορτα, στην κόλαση του κήπου. Νόμισα πως μου είχαν χώσει το κεφάλι μέσα σε τζάκι, τα μάτια δεν μπορούσαν να δουν καλά, έκλειναν μόνα τους. Δεν ήταν κάρβουνα όμως που καίγονταν αλλά τα δέντρα μας στην αυλή. Η λεμονιά δίπλα στην είσοδο, οι δύο μουριές στο βάθος, όλες οι ελιές, ό,τι κοίταζα φλεγόταν από το χώμα μέχρι τα πιο ψηλά κλαδιά. Τα δέντρα μας... Μου έβαλε ένα πανί στο πρόσωπο και με έσυρε μέχρι το αυτοκίνητο.

Άνοιξε την πόρτα και με έσπρωξε στα πίσω καθίσματα. Η μητέρα μου από τη θέση του συνοδηγού πετάχτηκε και με αγκάλιασε. «Αγόρι μου, ευτυχώς είσαι καλά». Το πανί στο πρόσωπο έτσι όπως με έσφιξε χώθηκε κι άλλο μέσα μου, δεν ανάσαινα, εκείνα τα δευτερόλεπτα μέσα στο αυτοκίνητο παραλίγο να σκάσω. Την έσπρωξα σπασμωδικά, πήρα μια βαθιά ανάσα, μια δεύτερη, φώναξα: «Τι γίνεται, τι είναι όλα αυτά, θα μου πει κάποιος;».

«Καιγόμαστε, παιδί μου, δε βλέπεις; Πήρε φωτιά όλο το νησί τη νύχτα, καιγόμαστε! Πάμε να φύγουμε, Μάνθο!» ούρλιαξε στον πατέρα μου, και εκείνος χωρίς να πει κουβέντα οδήγησε το αυτοκίνητο μέσα στις φωτιές σαν το άρμα του Ήλιου.

Τις αφήσαμε να κάνουν ό,τι θέλουν εκείνο το βράδυ. Περνούσαμε από δίπλα τους χωρίς να τους προβάσουμε αντίσταση, γκαζώνοντας με μανία προς την έξοδο του κτήματος, χαρίζοντάς τους απλόχερα τα δέντρα μας, και εκείνες ως ανταμοιβή μάς άφησαν να ζήσουμε, πυρώνοντας μόνο το εξωτερικό μέταλλο του αυτοκινήτου, θυμίζοντάς μας διαρκώς ότι δεν μπορούσαμε να κάνουμε διαφορετικά, μας είχαν στο χέρι από την αρχή...

Γρήγορα φτάσαμε κοντά στη μαντρόπορτα, αυτή που παλιότερα χώριζε τις έξω από τις μέσα ελιές. Πάνε αυτά όμως, τώρα πια ήταν η μετάβαση από τον μέσα στον έξω εφιάλητη, αυτός που θα παρέμενε ακόμα και η μέρα να ερχόταν, αλλά και η επόμενη.

Εκεί κοντά ήταν η πιο ηλικιωμένη ελιά από όλες, το μεγαλύτερο δέντρο του κτήματος, γύρω στα τριακόσια χρόνια ζωής, περήφανη γιαγιά, δέσποζε για να μας καλωσορίζει κάθε φορά που ερχόμασταν στο νησί, αλλά και να μας αποχαιρετάει όταν με βαριά καρδιά αναχωρούσαμε.

Εκείνο το βράδυ έπρεπε να χωθώ μέσα στα πίσω καθίσματα, να κουκουλωθώ με το πανί και να φύγω όσο γίνεται μακρύτερα. Δεν ήθελα να με δει που την παρατούσα έτσι στην πιο δύσκολη στιγμή της. Τόσες οικογένειες τη φρόντισαν όλα αυτά τα χρόνια, της έδωσαν νερό να ξεδιψάσει, έζησαν μαζί της, και εμείς, όταν τα βρήκαμε σκού-

ρα, μαζέψαμε τα μπογαλάκια μας σε δευτερόλεπτα και την παρατήσαμε να σιγοκαίγεται, να γίνει κάρβουνο. Δεν άντεξα όμως...

Καθώς περνάγαμε ξυστά από δίπλα της, σήκωσα το κεφάλι μου και την είδα που τυραννιόταν. Η καρδιά μου πήρε φωτιά εκείνη τη νύχτα και όσες νύχτες και να περάσουν δε θα σβήσει ποτέ.

Φωτιά αντί για αλάτι

Οδήγησε πολύ ο πατέρας μου ή τουλάχιστον εμένα μου φάνηκε σαν χίλια χρόνια. Όπου και να πηγαίναμε, η φωτιά ήταν ήδη εκεί πριν από εμάς. Πάει το νησί, αυτό ήταν. Πού να είναι άραγε η Άρτεμη, σκέφτηκα και ζήτησα το κινητό του πατέρα μου για να την πάρω τηλέφωνο.

Δε μου απάντησε... Δεν έβγαλε μιλιά όση ώρα οδηγούσε ούτε σε μένα ούτε στη μητέρα μου, που κάθε τόσο φώναζε όταν οι φλόγες σχημάτιζαν έναν κλοιό παντού γύρω μας και με τον αέρα για σύμμαχό τους ένιωθες ότι θα καταφέρουν να τρυπώσουν ακόμα και μέσα στο αυτοκίνητο.

Αν στεναχωριέμαι εγώ, τι να πει και αυτός. Ο δικός του πατέρας τού άφησε ένα από τα πιο πράσινα κομμάτια γης στο νησί. Ελιές, όπου και να έπεφτε το μάτι σου χαϊρόσουν

να βλέπεις ελιόδεντρα λουσμένα με αλάτι που έφερνε ο βοριάς από τη θάλασσα. Τα περισσότερα τα είχε φυτέψει ο δικός του παππούς, ο προπάππος μου, ογδόντα και βάλε χρόνια πριν από τον πρώτο μεγάλο πόλεμο. Ο Νικήτας. Αν τα χέρια του παππού μου ήταν γεμάτα ρόζους από τη δουλειά στο χωράφι, σκέψου πώς θα ήταν του Νικήτα. Εκατό, διακόσια χρόνια ζωής, μία μέρα ο βοριάς έφερε φωτιά αντί για αλάτι, πάει, χάθηκαν όλα.

Επιτέλους άρχισε να σκοτεινιάζει... Έγινε πάλι νύχτα, σαν να τους ξεφύγαμε. Ήμασταν στο χωριό του θείου Δημήτρη, στο βορειοδυτικό τμήμα του νησιού, το πιο τυχερό απ' όλα, εκεί που δεν έφτασαν οι φλόγες. Ακόμη τουλάχιστον...

Ο θεός ήταν ευτυχώς πιο συνεργάσιμος. Στο μισάωρο μου έδωσε το κινητό του και πήρα τη μητέρα της Άρτεμης. Τα κατάφεραν και αυτοί, είχαν φύγει από το σπίτι τους πολύ πιο νωρίς. Δεν ήταν πολύ μακριά μας, δέκα λεπτά με το αυτοκίνητο, σε ένα χωριό παρακάτω.

Η Άρτεμη ήταν έναν χρόνο μεγαλύτερή μου, εκείνη τη χρονιά τέλειωσε στην Αθήνα την πρώτη λυκείου. Ούτε αυτή έμενε μόνιμα στο νησί. Κάθε καλοκαίρι ερχόταν όπως και εγώ, σε ένα μικρό αλλά παραμυθένιο εξοχικό, δυο βήματα από το δικό μας. Τα καλύτερα σύκα που είχα φάει κρέμονταν από ένα λατρεμένο δέντρο που έχουν στην αυλή τους, το οποίο κάθε χρόνος που περνούσε δεν

ψηλώνε, παρά μόνο μεγάλωνε σε πλάτος. Στα σύκα της νόμιζες ότι είχαν βάλει θυμαρίσιο μέλι, τόσο γλυκά ήταν. Αν όμως έκανες το λάθος και έκοβες ένα άγουρο, το γάλα που ακουμπούσε στο δέρμα σου έφερνε τόση φαγούρα, που δε σε ξέπλενε τίποτα, ακόμα και μπουγέλο αποφοίτησης, από τρία διαφορετικά σχολεία, με νερόμπομπες να σκάνε πάνω από ψηλά, από την ταρατσα, από τα γύρω βουνά, από διαστημόπλοια. Θα πήγαινες σπίτι, θα σκουπιζόσουν, θα ηρεμούσες λίγο και θα 'χες φαγούρα.

Δεν προλάβαμε να βρεθούμε με την Άρτεμη, είχε έρθει με το απογευματινό πλοίο. Μαζί με τον Γιάννη που κατέφθανε μεθαύριο αποτελούσαν τους λεγόμενους καλοκαιρινούς μου φίλους, τα παιδιά δηλαδή που βρισκόμασταν μόνο τον Ιούλιο και τον Αύγουστο. Τον χειμώνα μάς έτρωγε η Αθήνα. Αν και ήμασταν όλοι στο ίδιο στομάχι, τετράδια, αγγωμένες μανάδες, ατέλειωτα χιλιόμετρα από γραμμές μετρό και τρόλεϊ έμπαιναν ανάμεσά μας και δε βρισκόμασταν σχεδόν ποτέ. Οι αναθυμιάσεις που έβγαιναν από τα έγκατα του κήτους μάς κρατούσαν διαρκώς σε καταστολή, περπατούσαμε λίγα μέτρα και νομίζαμε ότι κουραζόμασταν, παίζαμε και λέγανε ότι χάναμε τον χρόνο μας, γελούσαμε και ακόμα και εμείς οι ίδιοι σκεφτόμασταν ότι το είχαμε παρακάνει. Καμουφλαρισμένες κεραίες, ακροβολισμένες σε στρατηγικά σημεία, λουσμένες με γαστρικά υγρά, τυλίγονταν στον λαιμό μας κάθε φορά

που ανοίγαμε το παράθυρο. Το μακριά με τον καιρό ξεχάστηκε, παραήταν μακριά, του έκρυβε τη θέα το κοντά, με την πολύτιμη αρωγή του δίπλα και του ακριβώς απέναντι.

Συναντιόμασταν μόνο στις αναμνήσεις από το καλοκαίρι και στις φωτογραφίες. Όποτε ζόριζαν λίγο τα πράγματα, τις έπαιρνα στο χέρι, ξάπλωνα στο κρεβάτι και τις χάζευα με τις ώρες...

Όταν ερχόταν πάλι ο Ιούνιος, ακόμα και η Αθήνα ένιωθε ζαλισμένη από τον ήλιο, παραπατούσε από τη ζέστη και μας ξέβραζε από μέσα της. Εμείς τρέχαμε γρήγορα έξω και κρυβόμασταν μέσα στα κλαδιά της συκιάς για να μη μας βρει ποτέ ξανά. Αυτή μόνο μας καταλάβαινε. Είχε κατεβάσει τα κλαδιά της τόσο χαμηλά, που ακόμα και εγώ, ο πιο κοντός της παρέας, μπορούσα εύκολα να γαντζώνομαι πάνω της με χέρια και πόδια για να ανέβω ψηλότερα, μέχρι τους άλλους δύο, που τις περισσότερες φορές ήταν ήδη εκεί πριν από μένα.

Όταν είσαι πάνω σ' ένα δέντρο, βλέπεις τα πράγματα διαφορετικά. Η θερμοκρασία πέφτει, νιώθεις τη δροσιά στο δέρμα σου, οι μυρωδιές έχουν έναν μελωδικό τόνο υγρασίας, είναι πιο δυνατές, νομίζεις ότι μπαίνουν από τη μύτη και φτάνουν ίσαμε τα αυτιά που κλείνουν ελαφρώς. Ακούς λιγότερα πάνω στο δέντρο, λίγα όμως και καλά. Αν είσαι τυχερός και ανέβει πουλί στα κλαδιά του,

θα ακούσεις τον ήχο που κάνουν τα νύχια του καθώς γρατζουνάνε το ξύλο. Τα σπυργίτια χοροπηδάνε πάνω στη συκιά, αλλά αυτή η ισορροπία του πουλιού είναι μουσική για σένα, μια φλογέρα που παίζει μόνη της και κρατάς την ανάσα σου για να μη σε πάρουν είδηση και φοβηθούν, για να συνεχιστεί η μελωδία όσο γίνεται περισσότερο. Πάνω στο δέντρο οι κινήσεις σου αποκτούν άλλους ρυθμούς. Αν αναπνέεις πιο σιγά, αν ξεχαστείς και ηρεμήσεις, η μουσική του θα σε κάνει να νομίσεις ότι βρίσκεσαι κάπου αλλού, σε έναν τόπο που μοιάζει με τον δικό σου αλλά δεν είναι αυτός.

“Είδα την πόλη σας να καίγεται. Είδα τα σπίτια σας να μαυρίζουν. Είδα τα δέντρα σας να γίνονται κάρβουνο και εσάς να τρέχετε μακριά. Πέταξα από θάμνο σε θάμνο, από ελιά σε ρείκι, από χωράφι σε χωράφι, από αυλή σε σπίτι και τα έκαψα όλα.”

Φωτιά ξέσπασε στο νησί, το καλοκαίρι απέκτησε διαφορετικό χρώμα, άλλη μυρωδιά. Οι υποσχέσεις που δόθηκαν από τον προηγούμενο Αύγουστο κάηκαν μαζί με τις πρώτες ελιές, θάφτηκαν στη στάχτη.

Η Άρτεμη όμως δεν τις ξέχασε. Είχαν ορκιστεί ότι θα δημιουργήσουν μια ιστορία, μαζί και οι τρεις. Το μυαλό της ήταν αφοσιωμένο εκεί, την τράβαγε μακριά από την καταστροφή, από το μυστήριο της φωτιάς. Η ιστορία όμως είχε ήδη αλλάξει, έκαιγε πια τα χέρια, όπως εκείνο το βράδυ που χίμηξε η πυρκαγιά στο δωμάτιό της. Ο άνθρωπος-φωτιά ήταν δίπλα της και σκόπευε να παραμείνει.

*Τρεις χαρακτήρες που αφηγούνται τα γεγονότα:
ο γιος, ο πατέρας και ο παππούς.*

*Τρεις νέοι που ωριμάζουν μέσα από τη σύγκρουση
με το παρελθόν και το μέλλον.*

*Το τέλος της αθωότητας μέσα σ' ένα καλοκαίρι
που θα σημαδέψει τη ζωή τους...*

*Το τέλος της ιστορίας κρυμμένο στα καρτέ ενός κόμικ.
Μη βιαστείτε να το διαβάσετε.*

ISBN:978-618-03-0939-3

9 786180 309393

ΒΟΗΘ. ΚΩΔ. 80939